

Sáttmálin byggir á tað vit higartil hava selt til EF

-men móguleiki er við samráðingum at tryggja okkum betri atgongd fyri vørur, vit framyvir fara framleiða og útflyta. Nú skal tingið viðgera sáttmálum millum EF og Føroyar

Mánadagin legði Atli Dam, lögmaður fyri tingið handilssáttmálan, sum gjørdur er millum við EF. Sáttmálin er undirskrivaður, men við tí fyrirvarni, at lögtingið góðkennir hann, og fyrsta dagin fara tingmen at viðgera sáttmálan.

Tá lögmaður legði sáttmálan fyri tingið, greiddi hann eitt sindur frá søguligu gongdini og hvat sáttmálin ber í sær.

Landsstýrið bað tí um at fáa tingingar í lag við felagsmarknaðin. Upplaggið úr Føroyum var at fáa eina frihandilsavtalu við EF, soleiðis at eingin tollur varð lagdur á vøruhandilin partanna millum.

Til hetta segði EF seg ikki kunna ganga við til ein heilt frían handil, tí nakrar av vørunum vóru at rokna sum sera viðkvæmar fyri teirra marknað.

skipum, sum eru skrásett í Føroyum og sum sigla undir føroyskum flaggi, og har føroyingar eiga í minsta lagi 50% í skipinum. Eisini er kravt, at øll yvirmanningin, og í minsta lagi 75% av manningini, eru føroyingar ella ríkisborgarar í felagsskapinum.

Nýggj tolllóg

Ætlanin er, at nýggja avtalan skal koma í gildi 1. januar næsta ár. Føroya binda seg, sambært sáttmálan, til at samtykkja eina nýggja tolllóg at galda frá sama degi, soleiðis at eingin tollur verður lagdur oman á ávísar EF-vørur. Til ein meirvirðisskipan kemur í gildi 1. januar

1993, hevur landsstýrið móguleika til at áseta ein ávísan figjartoll.

Verður útflutningurin til EF hin sami sum undanfarin ár verður roknað við, at nýggi EF-sáttmálin merkir ein tolllætta upp á millum 50 og 60 milliónir

krónur.

Landsstýrið heldur, at broytti tollstigin á útfluttum vørum til EF fer at hava við sær, at framleiðslan verður umlögð til meira virðismiklar vørur, sum ógjørligt hevur verið at útflutt við núverandi

tollgjøldum. Tí verður roknað við, at samlaði vinningurin av sáttmálanum fyri føroyska samfelagið skuldi verið fleiri ferðir virðið á tí beinleiðis sparda tollinum í dag.

tór.-

Fyribils avtala

Tá tað gjørdist greitt, at Føroyar ikki fóru upp í EF, varð gjørd ein avtala um føroyskan útflutning til EF, eins og um innflutning til Føroya úr EF-londum.

Eftir hesi skipan kunnu ávísar vørur við føroyskum uppruna verða innfluttar í felagsmarknaðin við ávís-um tolllætta. Men her var, sum vera man, eisini galdandandi nakað fyri nakað, og fekk EF eisini ávísar tollfyrirminur fyri innfluttarar vørur úr EF.

Stórusamhandil

Samhandilin millum EF og Føroyar hevur verið og er stórus. Í fjør útfluttu vit fyri tilsamans 2,5 milliardir, harav fyri tvær milliardir til EF. Sagt við øðrum orðum fóru 81% av okkara samlaða útflutningi til EF. Av útflutningi okkara til EF vóru heili 97% fiskur og fiskauðráttur.

Í fjør innfluttu vit fyri tilsamans stívliga tvær milliardir. Av hesum komu fyri 1,2 milliard úr EF-londum, ella 58%.

Avtalan útgingin

Men í 1988 gjørdi EF-kommissionin vart við, at nýtslan av ymskum tollstigum motvegis Føroyum var ikki í samsvar við seiðvejunum hjá tollfelagsskapinum. EF færdi fram, at einki lögfrøðisligt grundarlag var fyri at Danmark lat føroyskar vørur sleppa inn í felagsmarknaðan uttan at rinda nakran toll.

Nýggj avtala

Úrslitið av hesum varð, at gjørd varð nýggj avtala millum Europeiska Búskaparliga Felagsskapin øðrumegin og Danmark og Føroya hinumegin um tollviðurskifti partanna millum.

Hesin sáttmáli lovir Føroyum tollfrían útflutning til EF-lond fyri allan fisk, sum er veiddur av føroyskum skipum í Norðuratlantshavi, og sum føroyingar higartil hava fiskað. Undantiknar verða tó ávísar fiskavørur, sum EF metir sum viðkvæmar, har kvotur og loft eru ásett. Hesar kvotur og hesi loft byggja í høvudsheitum á tann útflutning, sum Føroyar higartil hava havt til EF.

Móguleiki fyri nýggjum vørum

Hóast sáttmálin byggir á tær vørur, sum Føroyar higartil hava útflutt, er eisini móguleiki fyri at víðka sáttmálan til eisini at fevna um vørur, sum vit móguliga fara at útflyta seinri. Nýggj fiskasløg og góðskaðar vørur, og tí er ein sokallaður menningar-klausulur settur í sáttmálan.

Ein felagsnevnd er sett til at umsita sáttmálan, og kunnu partarnir fáa síni áhugamáli viðgjørd í hesi nevnd. Enn er galdandi tann regla fyri vørurnar úr Føroyum, at tær skulu hava sín uppruna í Føroyum. Heta við siga, at fiskurin og vørurnar, sum famleiddar eru úr honum, skulu vera veidd við

Marita Petersen, landsstýris-kvinna í skúlamálum:

At niðurleggja 10. flokkarnar er at bróta lógina

-Fólkaskúlalógin er ikki rørd síðani hon kom í gildi fyri tólv árum síðani. Hon eigur nú at endurskoðast, sigur landsstýriskvinnan

Sum vit áður hava skrivað, hevur hin føroyski fólkaskúlin tað ikki gott í dag. Í Havn rakar bæði spari-knívurin hjá landinum og kommununi sera meint, og hetta gongur eisini út yvir undirvísingina.

Tað var einki minni enn eitt neyðarróp at hoyra frá skúlastjóranum í Kommunuskúlanum í Havn, Ottari Jacobsen, sum segði, at halda myndugleikarnir fram at skerja sum teir

hava gjørt í seinastuni, fáa vit ein kryplaðan skúla, sum Ottar Jacobsen tók til. Hann hevur eisini sagt, at vandi er fyri at 10. flokkarnir mugu strikast, tí í lógini stendur, at skúlarnir kunnu og ikki skulu hava 10. flokkar.

Endurskoða lógina

Marita Petersen, landsstýriskvinna í skúlamálum sigur um sparingarnar frá

landsins síðu, at tað ber til, at reka skúlan sambært lóg við teimum sparingum, sum eru gjørdar, men hon leggur aftrat, at vallæru-greinirnar eru í vanda. Hon heldur, at tíðin er komin at endurskoða fólkaskúlalógina, og tí vil hon taka stig til at taka hesa lóg upp til nýggja viðgerð, tí lógin er ikki rørd síðani hon kom í gildi í 1979.

10. flokkur skal halda fram

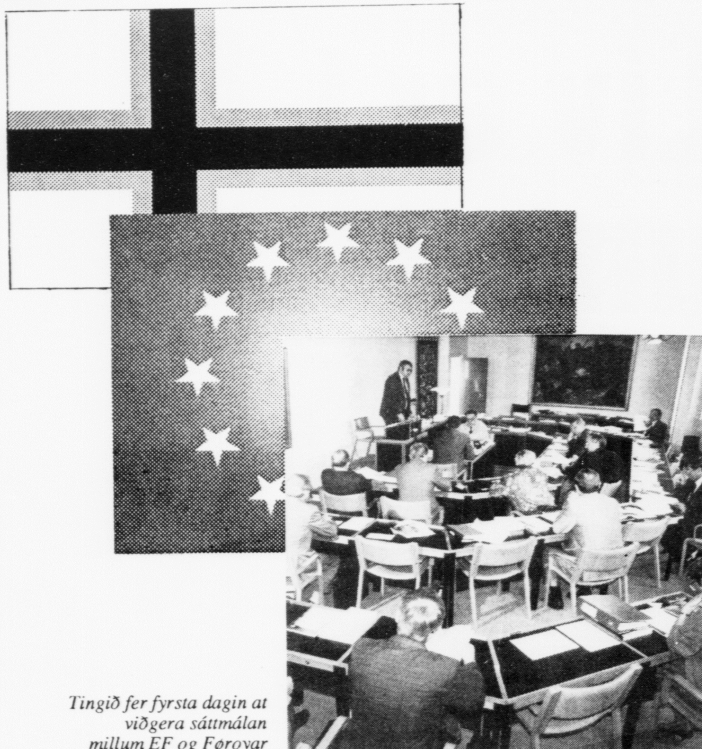
Marita Petersen, sigur, at hóast tað stendur í lógini, at skúlin kann hava 10. flokkarnar og ikki skal, metir hon tað sum lógarbrot, um 10. flokkarnir verða strikaðir.

Kommunan hevur skyldu til at síggja til, at umstøðurnar, at halda skúla, eru í lagi og neyðugt undirvísingartilfar er tókt.

Hon visir millum annað á, at tá býráðið í Havn ynskti at leggja gjald á einnýtsslubøkurnar fekk býráðið greið boð um at tað bar ikki til. Kommunan hevur plikt til at lata næmingum ókeypis undirvísingartilfar.

Landsstýriskvinnan leggur aftrat, at eru skúlarnir ella foreldrini ónøgd við hesi viðurskifti, heldur hon at skúlaráðið eigur at taka spurningin upp.

tór.-

Tingið fer fyrsta dagin at viðgera sáttmálan millum EF og Føroyar